

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL (U2019/03260/UH)

Bakgrund

Malmö universitet har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på promemorian Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL (U2019/03260/UH). Malmö universitet lämnar yttrande på promemorian enligt bilaga 1.

Beslut

Godkännande av yttrandet har fattats av undertecknad rektor efter föredragning av dekan Anders Linde Laursen, vid Fakulteten lärande och samhälle. Vid beredningen av yttrandet har utbildningschef Anders Olsson samt utbildningsledare Pähr Hansson medverkat.

Kerstin Tham
Rektor

Anders Linde-Laursen
Dekan
Fakulteten för lärande och samhälle

Kopia
Registrator

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL (U2019/03260/UH)

Sammanfattning

Förslagen i promemorian gäller förändringar i förordning 2011:689 med syfte att öka andelen lärare och förskollärare med behörighetsgivande examen genom att erbjuda yrkesverksamma, obehöriga lärare och förskollärare studier inom VAL. Malmö universitet välkomnar promemorians intentioner vilka får ses mot bakgrund av den omfattande brist på behöriga lärare och förskollärare som råder i skola och förskola. Det är ytterst angeläget, inte minst ur ett samhällsperspektiv att möjliggöra för fler obehöriga lärare inom skola och förskola att nå examen via VAL. I sammanhanget är det viktigt att förslagna förordningsförändringar presenteras och verkställs så att utbildningens kvalitet vidmakthålls.

Malmö universitet stödjer förslaget att en anställning som förskollärare ska inte vara ett krav för utbildning inom VAL utan ersätts med ett krav på att den sökande ska medverka i undervisningen på en förskola. (3.1)

Malmö universitet stödjer förslaget att kravet på att en sökandes yrkeserfarenhet ska härröra från tiden före den 1 juli 2015 för att få gå den kortare utbildningen tas bort samt att minst tre av de åtta åren med yrkeserfarenhet ska vara sammanhängande. Malmö universitet ser dock inget skäl till att det ställs krav på att sökanden ska ha åtta års yrkeserfarenhet senast ett år innan VAL-utbildningen påbörjas. (3.2)

Malmö universitet stödjer förslaget att kravet på att ha varit anställd som lärare eller förskollärare den 1 december 2013 för att få gå den kortare utbildningen tas bort. Malmö universitet ser dock inget skäl till att det ställs krav på att sökanden ska ha varit anställd som lärare eller inom ramen för en anställning medverkat i undervisningen på en förskola senast ett år innan utbildningen påbörjas. (3.3)

Malmö universitet stödjer de föreslagna förändringarna ger möjlighet till prövning av tidigare studier och erfarenhet genom särskilt prov i samband med antagning. (3.4)

Malmö universitet stödjer förslaget att personer som är verksamma inom undervisning i förskolan får utökade möjligheter till studier inom VAL. Malmö universitet anser dock att den övre gränsen för studiernas omfattning bör uppgå till 120 hp istället för de förslagna 90 hp för obehöriga lärare i förskolan samt att utbildningen får pågå under högst 4 år istället för 3 år som föreslås. (3.5) Slutligen instämmer Malmö universitet i att förordningen bör justeras språkligt och redaktionellt för att bli tydligare (3.6)

Kommentarer till förslagets delar

Förslag på förändrade krav på anställningsform från anställd som lärare till verksam som lärare (3.1)

Erfarenheterna från VAL ger vid handen att såväl obehöriga lärare som förskollärare anställs på annan befattning än vad de i praktiken är verksamma som. Skolhuvudman kan inte visstids- eller tillsvidareanställa någon på befattningen lärare eller förskollärare som inte är legitimerad. En konsekvens av detta är att sökandes dokument i form av anställningsintyg och tjänstgöringsintyg inte är samstämmiga och visar på skilda anställningsformer trots att de avser en och samma anställning. Till skillnad från ett anställningsintyg med en generell tjänstetitel så visar det av rektor skrivna tjänstgöringsintyget mer korrekt vad personen i fråga är verksam som. Malmö universitet stödjer förslaget om förändrade krav på anställningsform från *anställd som lärare till verksam som lärare* i betydelsen att sökande aktivt medverkar i undervisningen som verksam lärare eller förskollärare.

Förslag på förändrad tidsgräns gällande komprimerad utbildning för studerande med dokumenterat lång yrkeserfarenhet inom relevant verksamhetsområde (3.2 och 3.3)

Malmö universitet stödjer förslaget om att kraven i den så kallade åttaårsregeln förändras i de delar som rör att en sökande ska ha åtta års yrkeserfarenhet där minst tre av de åtta åren ska vara sammanhängande. Åtta års relevant yrkeserfarenhet antas ge goda kunskaper och erfarenheter av yrket och yrkesutövningen. Att tre år ska vara sammanhängande ökar sannolikheten att den sökande tillägnat sig goda kunskaper om yrket i högre utsträckning och säkerställer de sökandes kvaliteter och därmed även möjligheterna att nå en examen inom VAL. Sökande har då haft möjlighet att följa såväl verksamhet som elev- och barngrupper över tid och kunnat följa individens utveckling och lärande. Sammanhängande tid av yrkesverksamheten ger också utrymme för egenreflektion av hur man utvecklats i yrket. Malmö universitet ser dock inget skäl till att den sökande ska ha varit anställd som lärare, eller inom en anställning medverkat i undervisningen på en förskola, senast ett år innan utbildningens start då detta riskerar försena utbildningsstarten med ytterligare ett år. I sammanhanget borde det vara mer logiskt att sökande innehar en relevant anställning senast den dag utbildningen startar. Vidare ser Malmö universitet ingen anledning att fördröja utbildningsstarten med kravet att yrkesverksamheten utöver de åtta åren ska härröra från ytterligare ett år

före den dag som utbildningen startar. En strukturerad process bör kunna hantera antagningsarbetet av sökande som befinner sig i arbete inom tidsgränsen åtta år.

Förslag till prövning av tidigare studier och erfarenhet genom kompletterande prov i samband med antagning (3.4)

Malmö universitet instämmer med den i promemorian föreslagna möjligheten att vid antagning få göra prövningar i form av kompletterande prov eller andra uppgifter. Prövningarna syftar till att ge sökande ökade möjligheter att visa tillräckliga kunskaper för att nå examen inom den föreslagna poängramen. Utan möjlighet till prövning av studier och erfarenhet genom kompletterande prov riskerar konsekvensen bli att färre kan antas till studier inom VAL.

Förslag att den övre gränsen för studiernas omfattning uppgår till maximalt 90 hp för obehöriga lärare i förskolan (3.5)

Malmö universitet ställer sig positiv till den föreslagna möjligheten till studier med utökat poängutrymme för obehöriga förskollärare inom VAL. Förslaget i promemorian om att ge möjlighet till 90 hp studier för obehöriga i förskolan bygger på att omfattningen bedöms rimlig i förhållande till den reguljära utbildningens omfattning om 210 hp och att det redan i dag finns reguljära förskollärarytbildningar där den sökande ges möjlighet att förkorta sin utbildning genom validering av sin reella kompetens. Malmö universitet delar inte remisspromemorians bedömning och ser det som önskvärt att poängomfattningen för studier i VAL utökas från 90 hp till 120 hp. Malmö universitet anser att en utökning skulle medge att fler studenter skulle kunna antas. Att en rimlighetsbedömning baserad på den reguljära utbildningens omfattning skulle utgöra en norm motsägs av att en ämneslärarexamen via VAL och KPU kan uppnås på grundnivå efter att studenten har fullgjort kursfordringar om 180 hp, 210 hp och 225 hp. Detta innebär att den som når en ämneslärarexamen inom VAL kan studera mer än hälften av examenspoängen inom VAL. Om en ökning av studietiden för obehöriga i förskolan tillåts, bör den vara fyra år inom VAL i konsekvens med den maximala tiden som lärare tillåts studera inom VAL.